

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrto leta 80 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dajila

naj se blagovoljno pošilja v nunskih ulicah v tiskarno Marling-ovo. Vse pošiljatve naj se sprejemajo. Plača se za navadno tiskano, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

Iz državnega zbora.

Finančni minister Depretis je v seji 19. oktobra v državnem zboru ustmeno pojasnoval postavo o stroških in dohodkih za leto 1876.

Denarstveni stan naše polovice Avstrije je žalosten. Dohodkov je 378,941.953 gl., stroškov pa 403,869.876 gl. Začeli bomo toraj novo leto 1876 s primanjkljem 24,927.923 ali okolo 25 milijonov goldinarjev!

Liberalni vladi se mora priznati, da od leta do leta več dolgov prigospodari, lažljivo-liberalne naredbe so namreč drage. Kako pa misli finančni minister ta primanjkljaj pokriti, ali kje denarja dobiti, da dolg plača? S svojim denarjem ga ne bo plačal, plačali ga bodo davkoplačevalci. Med drugimi reči je minister v zbornici povedal, da se novi davki sicer sedaj ne bodo še vpeljali, le nekatera dajila se bodo povikšala. Pri vseh vlogah, katerih vrednost ne presega 50 gl., se bo mesto za 12 tirjal kolek za 20 sold., kjer je bil do sedaj v navadi kolek za 36 soldov, povikša se na 50 sold. itd. Na ta način misli minister kake 4 milijone prigospodariti. Taka nova dajila prinese tedaj novo leto davkoplačevalcem. Vrh tega bo pa minister še na posodo vzel kakih 13 do 15 milijonov.

Iz tega kratkega načrta se lahko razvidi, kako pametno ravnajo volilci, ki svoje glasove dajajo pri volitvah ustavoversko-liberalnim kandidatom, ki potem ravno tako ustavoversko-liberalnega ministra podpirajo

pri tirjanji novih dajil, ki kmeta žulijo in gulijo.

Kakor kaže, bo za leto 1877 zopet lep primanjkljaj. Kako misli finančni minister tej nadlogi pomagati? Z novimi davki.

Če gre pa od leta do leta tako naprej, bo vendar primerno vprašati, kedaj bo konec, kedaj bodo stroški enaki dohodkom, kedaj bo kaj v kasi ostalo od silno velikih dohodkov za slučaj, da vlada nenadoma veliko denarja potrebuje, za slučaj kake vojske? Na taka vprašanja minister Depretis odgovora ni dal, morda tudi na nje ni mislil. Vendar je resnega prevdarka vredno in želeti je, da bi državni zbor to v pretres vzel. Žalibog, da od sedanjega državnega zbora in sedanje vlade ni veliko pričakovati, da se kaj na bolje obrne. In vendar ni mogoče, da tako ostane ali še slabše pride.

Iz državnega zbora dohaja druga ravno tako nevesela vest. 23. t. m. je bila seja, ki je trajala več ur. Pokazali so liberalni ustavoverci, da hočejo vse v svoj delokrog vzeti, kar bi deželni zbori veliko bolje rešili, le da se deželna avtonomija bolj na laž stavi.

Minister poljedelstva, grof Mansfeld, ki je pri tej priliki svoj prvi govor — še precej suh — imel, predložil je postavo o pravu državnega ribštva (v nemškem jeziku se glasi: Reichsfischereirecht), in kakor so že dostikrat ustavovercem poslanci iz manjšine dokazovali, da to pa to ne spada v področje državnega zbora, so tudi zdaj mnogi, med njimi slavni

Hermann, dokazovali, da ta postava ne spada v državni ampak v deželne zборе, govori vendar niso izdali nič in ustavoverci so le zopet pokazali, da znajo s paragrafi temeljnih državljskih postav prav „pravilno“ delati. Postava bo gotovo tudi sprejeta.

Več poslancev, med njimi Winkler, in Razlag so dobili odpust.

En jud pa tisoči kristjanov.

Ni dolgo od tega, kar so liberalni časopisi prinesli svet pretresajočo novico, neverniki tam v Aziji nekje so nekega juda živega sežgali. Kaj da je bilo vzrok temu nečloveškemu dejanju, niso povedali, jaz tudi ne vem. Skoraj gotovo se je sežgani jud čas svojega življenja odlikoval, kakor veči del njegovih enakovercev, z odiranjem revežev in z enakimi dejanji.

Ne dolgo prej je pa neka vlada v Evropi judom prepovedala posebno neko kupčijo, s katero so ljudi drli in na beraško palico devali.

Obakrat je šel glas po judovskih časopisih, da naj se diplomacija vsmili preganjanih judov, naj zabrani, da se judom nič več kaj takega ne pripeti, kar bi jih zamoglo žaliti, naj se za storjeno krivico (!) tirja kazen, zadostenje.

Kedar so juda tam v Aziji nekje sežgali, je celo „n. fr. Presse“ se delala, kakor da je to kak casus belli, da naj se zaradi enega juda vojska napove. Tako daleč sicer ni prišlo, vendar je pa diplomacija toliko dosegla, da je dotična vlada obljubila, predrzne požigalce juda zaslišati in dostojno kaznovati.

Krivica naj se nobenemu ne dela, bodisi

3

LISTEK.

Luteranstvo na Goriškem.

(A. Lukovč.)

(Dalje.)

Svoje delovanje po Goriškem nam sam popisuje v pismu do barona Hans-a Ungnada (glej: Ivan Kostrenčič, Urkundliche Beiträge zur Geschichte der protestantischen Literatur der Südslaven in den Jahren 1559—1565. str. 219. Ta knjiga je na prodaj tudi pri Wokulatu v Gorici) „Vor 4. wochen bin ich vom herrn Jorgen grauen freyherrn vom Thurn gen Görtz erfordert vnd daselbst 14. tag nacheinander teutsch, windisch vnd walisch in der herrn von Eckh hauss vnd zu Rubya im gschloss, dann die pfaffen haben auff vnser ersuchen mich in die khirchen nicht gelassen, gepredigt vnd das nachtmal in allen drey sprachen gehalten vnd dem herrn Hanibal von Eckhainen sun gethauft, darob die pfaffen vnd münich sindt schier vn-synnig worden. Vnd am herausreiten auff meinen kblein esselein hab ich zum Creutz in der

khirchen an einem sontag, dabey ganz Wippacher boden vnd vill pfaffen gewest, ein predigt gethan, dawider niemandt nichts geredt, auch den priestjern selbst wolgefallen, welliche predigt, wills gott, will ich in khurtz in die obgemeldte drey sprachen bringen vnd e. g. zueschikken, das man sie drukhe, dann die görtzerisch etlich pfaffen vnd münichen mit hilff vnd rath des Amarakh weichbischoff und vicari general des aquileischen patriarchen zu Weiden vnd des pabstischen legaten zu Wien haben den gottseligen frumben herrn grauen von Thurn vnd seiner g. fürstlich gemachel vnd mich gegen der röm. khay. maj. hoch versagt, auch beulich auff herrn verwalter Dornwerger zu Görtz vnd auf den herrn Landtheri erlangt, das wan ich in die graueschafft Görtz mehr khumbe, mich gefangenkhlich einziehen. Darauf hab ich dem herrn grauen auch der gantzen grauenschafft Görtz geschriben laut beylig. zweyen copeyen. (No. CXXXI str. 202—203 in CXXXII str. 204—205 v uže omenjeni Kostrenčičevi knjigi.) Tako je moral Trubar uže proti koncu l. 1563. iz Goriškega pobegniti, kjer nij imel družega vspēha, nego,

da je seboj odnesel naslov: „Expredikant v Rubijah v goriški grofiji“, kakor se je tudi v istini podpisal v svojem pismu do kranjskih stanov.

A vendar, če se enkrat ljulika med pšenico zaseje, težko se jo dá pokončati. Mej Goričani je začelo vedno bolje vreti, marsikake krivoverske misli so se vdomačile. Mnogo je uže bilo ljudij, ki so skrivaj bili bolje protestantje nego katoličani. Treba je bilo, da katoličanstvo na to vso svojo pozornost obrne. Kakor nekdanj Ferdinand trudi se tudi nadvojvoda Karol, da v avstrijskih deželah protestantizem zatire; čeravno je imel drugod mnogo posla i je bil v velicah stiskah ne zabi naše grofije.

Leta 1570. pošlje k nam Jerneja di Porzia, apostoljskega vikarja, naj pregleda stan dežele gledé verskih zadev. Ta le mu sporoči, da edini pripomoček, da se dežela veri očetov ohrani, je ta, da se vsi krivoverci iz dežele spodijo. Vsled tega sporočila pošlje Karol kot svojega komisarja v deželo ljubljanskega škofa Konrada Glušič-a (Glussitsch). Rojen v Komuu na Krasi postal je ta mož dvorni kaplan cesarja Ferdinanda I, potem se zopet domov povrne ter po-

jud, turk, kinez ali kristjan. Tako gotovo sodi vsak pravicoljuben človek, ki nima nikakoršnega postranskega pamena.

Pa kar pravicoljuben človek e n e m u judu privošči, tega judje in njih privrženci ne privoščijo kristjanom, katerih se šteje na tisoče, ki ždihujejo pod strašnim turškim jarmom.

Pomislimo samo, koliko kristjanov več trpi pod Turkom, nego so trpeli sužnji in še trpijo; pomislimo, koliko jih je zgubilo hišo, posestvo, denar, življenje, le da bi se rešili silnega robstva turškega; pomislimo koliko žen in deklic je bilo že oskrunjenih po lenih, omehkuženih Turkih; pomislimo, kake grozovitosti počenjajo Mohamedovi častilci s podložnimi, ktere zasačijo, temu odrežejo glavo, družega živega na kol nataknejo tretjemu, četrtemu život oskrunijo itd. Koliko reči se zgodi, ki se ne dajo zapisati. In to današnje dni, v veku civilizacije v Evropi!

In kaj takega ne trpi e d e n, trpi jih na tisoče. Diplomacija pa baranta s trinogi in njena najgorkejša želja je, toliko revne kristjane zopet v sužnost nazaj potisniti.

Sram bi moralo biti sedanjih diplomatov, ker zgodovina jih bo sodila in obsodila, da so v devetnajstem veku, v veku napredka in luči taki mračnjaki bili, da so dopustili, da surov, obabjen, omehkužen Turk sme po duhu krepkega pa zatiranega Slovana — kristjana tlačiti in mu do prave prostosti pot zapirati.

Kaki ljudje so pa to, diplomati? To so najemniki, ki za denar služijo in trobijo v rog svoje vlade. Casopisi, razume se judovski, delajo javno mnenje, ti trdijo, naj se diplomati pogajajo za tlačence, razupijejo jih pa ob enem kot največe suroveže, kot take, ki nič boljšega ne zaslužijo, nego — turški jarem.

Zgodovina bo sedanjí čas, sedanje vlade, sedanjo diplomacijo sodila in obsodila, ker dopuščajo, da se take vnebovpijoče grozovitosti godijo Slovanom na jugu, le ker so — Slovani in kristjani. Ko bi le dvema ali tudi enemu judu kaj takega se zgodilo, kar se godi dan za dnevom Slovanom - kristjanom, ne enemu, ampak na stotine od njih, brez dvoma bi vsi judovski in nejudovski lažiliberalci klicali na pomoč vlado in diplomacijo, naj reši jude strašne osode.

Kristjan - Slovan pa ne najde ne pred di-

stane Komenski župnik. Konečno si ga leta 1560 izbere nadvojvoda za ljubljanskega škofa. Mož je moral biti v dobrem imenu, le žalibog da je kranjsko cerkev samih 7 let vladal, kajti škofijsko stolico v teh časih prevzeti, ko so skoro vsi duhovi proti katoliški cerkvi bili uzburjeni, ko je ošabna „deutsche Wissenschaft“ stari veri krvavi boj napovedala, nij bilo tako lahko i s o s e b n o na Kranjskem ne, kjer je Luteranstvo večino omikanih ljudi okuzilo. Ponižnost je bila lepa njegova čednost, ponižnost, ki je s o s e b n o duhovnu potrebna. To čednost lepo spričuje krasno njegovo pismo do nadvojvodovega kancelarja, kjer pravi, da te časti nikdar nij iskal, a da jo sprejme čeravno se strahom i trepetom; dobro vedé za mnogobrojne napake i pregrehe svoje, s kojimi je žalil božje veličanstvo, dobro poznaje malomarnost i mrzloto v svojih molitvah, vendar se klicu ne odteguje, da prevzame breme na šibka svoja ramena rekoč: Naj se zgodi volja Gospodova i naj Gospod potrdi, kar je nad njim storil. Za čast božjo bil je polen svete iskrenosti. Skušal je z vsemi svojimi močmi v svojej

plomacijo, ne pred vlado, še manj pa pred judovskim časnikařtvom milosti, on mora poginiti ker je Slovan in kristjan, saj željo imajo tako ti liberalci.

Za enega juda naj se potega diplomacija celega sveta, za tisoče in milijone Slovanov pa naj dela diplomacija, da zopet pridejo v turško sužnost.

Sram vas bodi, vi diplomati 19. stoletja!

DOPISI.

V Gorici, 27. okt. (O cerkvenem petji.) V predzadnji številki „Glasa“ je uredništvo k dopisu iz Brd opazilo, da bi bilo veliko bolje gojiti ljudsko, splošno petje v cerkvi mesto unetnega. Opazka mi je bila prav všeč, pa tudi potrebna. Ne vem, kakšen vrag je nekaj let sem večini učiteljev pa tudi mnogoterim duhovnom pravi pomen cerkvenega petja zmešal. Začeli so pospeševati in gojiti samo figuralno petje v kvartetih ter so s tem spodrinili vse ljudsko petje. Res, da je bilo prejšnje ljudsko petje v cerkvi marsikje neprilčno, da nespodobno. Potreba je bila velika v tej zadevi kaj zboljšati in neprilčne viže odstraniti. Vender so pri tem šli predaleč. Mesto polagoma začeti, stare dobre pesmi ohraniti, s časom in previdno nove vpejevati, tako da bi bili na stari podlagi zidali, ovrgli so koj na mah vse stare viže in pesmi in vpeljali take, ki niso primerne duhu slovenskega ljudstva. Vsled tega se jih ljudstvo po nikakem ne zamore poprijeti ter v cerkvi raje molči, in to toliko več, ker nekatere pevovodje žene posebna strast, da se, bi rekel, vsako nedeljo in praznik le z novimi skazati skušajo. To ne gre, cerkev ni gledišče, da se le ušesa pasejo. Cerkevno petje mora pobožnost vnemati ter tako urejeno biti, da se vjema z raznimi deli sv. maše, da torej pevajoče kristjane pelje z besedo in z duhom od enega oddelka do drugega. Radi tega, naj se pojejo pogostoma tiste pesmi, ki so za to pripravne, viže naj bodo lahke, naravne, ne prisiljene. Bolj umetno petje naj se vrši o velikih praznikih. V izgled, kako mora biti ljudsko petje v cerkvi, zamore se postaviti duhovniško Lokovec (v Kanalskem dekanatu). Pisatelj teh vrstic je imel nedavno priložnost, je

škofiji izkoreniniti Luteranstvo, uporabil je vse svoje moči, da bi razdvojeno škofijo zedinil i pomiril, kar se blagemu možu nij posrečilo, kajti vsled prevelicega dela so moči upešale i kratko le je življenje človeško na svetu. Boljši vspeh je imel na Goriškem, kamor se je na povelje Karolovo podal. Škof Konrad skliče k očitnemu zboru v Gorico goriške stanove, izkaže svojo poblastilo, z iskrenim govorom jih spodbuja naj zvesti ostanejo veri postavnih lastnih knezov, naj bojo neomahljivi v veri pradedov, ki so jo tako dolgo zvesto hranili. Nadalje povdarja v kako žalostnem stanu se nahajajo avstrijske dežele, ki ga je prouzročil verski razpor, ki stori, da državljani sodržavljana pisano gleda, da konečno brat proti lastnemu bratu v ljutem boju krvavi meč potegne. Na to se podajo vsi skupaj v farno cerkev (veliko cerkev) ter se tam prečitajo navzočemu ljudstvu ukazi nadvojvodovi, ki deajo, da nadvojvoda ne bode nikedar trpel v dednih svojih državah kateregakoli, ki bi si prilastil druge verske nauke, nego jih uči katoliška cerkev. Razlaga se stvar ljudstvu še nadalje i

slišati. Človek bi je poslušal celi dan; to je vpeljal tamošnji gosp. vikar. Celo v cerkvi sv. Ignacija v Gorici storil se je v tem oziru zdaten korak v teku enega leta, da človeka veseli, v v cerkev stopiti, naj že pojejo slovensko, kakor pri l. maši ob nedeljah, ali latinsko. Zamoglo se je to vpeljati celo v Gorici, kjer je toliko zaprek, ne bi se dalo to veliko ložej na deželi, kjer ljudstvo samo o sebi po tem hrepeni in težko pogreša, kjer ni nobenega, da bi je vodil? — Malo več skrbi in nekoliko več spodbujanja, pa gre skor samo ob sebi.

Iz Vel. Žabej, 27. okt. (Goršičeve orgle.) — Vidivši potrebo novih orgel v naši cerkvi, jamem se pogajati zanje z laškimi mojstri. Toda prenizka njih cena me nekako osupne. Za 14 spremenov so zahtevali 900 fl. Kako je neki to, si mislim. Pred 20 leti, ko je denar še kaj veljal, se je navadno reklo: Kolikor spremenov, toliko po sto v srednjih cerkvah na deželi. A da bi zdaj, ko je vse v ceni poskočilo, mi kdo kakih spremenov po vrhu dajal, to mi ni šlo v glavo. Pa znajdeni možje me podučé, da so to le popolspremeni a ne celi. Zložijo se namreč slični spremeni skupej, ki si glasove posojujejo. Se ve da se potem spremen od spremena tako silno ne loči, ker mu manjka prava samostalnost. Ormar je večidel prazen, le piščal po pedi dolgih je brez števila v njem, ki brlzigajo, da ušesa bolijo. In ker so mi Lahi obljubili ormar le v sirovem stanu, to je, brez barve in drugega kinča, sem se prepričal, da so laške orgle le na videz dober kup, v resnici pa so dražej in slabši od nemških. Pogodim se toraj z gosp. Goršičem v Ljubljani za orgle z 10 spremeni za 1270 gl. Kdor hoče izvrstnost in lepoto teh orgel prav spoznati, mora jih sam pregledati. Delane so po francoskem načelu. Vseh piščal skupej je 642, med njimi 516 iz angleškega cina. Principal šteje 8 stopinj visokosti. Spremeni so taki, kakor jih čustvo samo zahteva. Ako vse odpreš, trese se cerkev in slišati jih je na bližnje griče. Ako pa le enega ali dva milih spremenov odpreš, te mili glasovi nekako zazibljejo v prijetno čustvo. Flauto dolče jo tako milo zavije. Pedal ima za objačenje neki enajsti spremen, „Pedalkopel“ imenovan; zato so Bassi mogočni in čisti, vsak pad se manualnim glasom

nazadnje se okliče, da naj se krivoverci ali zopet povrnejo v naročje katoliške cerkve, ali pa naj deželo z družinami vred za večno zapusté (1574). Ostro sicer je to bilo, a za blagor dežele jako potrebno. Blagor deželi, ki v svojem krilu hrani sinove edinega le jezika, edine le prave vere. Ravnopravnost se težko dá izpeljati, vedno se godi, da eden službuje, drugi gospoduje. Plemstvo zopet pristopi h katoliški veri, proti trmastim se ostro postopa, hiše sumljivih ljudij se preiskujejo, krivoverske knjige, kolikor se jih dobiti more, se javno na javnem trgu požgejo. Le tri luteranske plemenite družine so bile tako trdne, da so raje deželo nego zmoto popustile, mej njimi grof Matija Thurn. Se ve da je bilo mnogo družin, kojih prestop h katoliški cerkvi se nij iz prepričanja vršil, da jih je mnogo bilo, katere je sila le i strah h temu primoral, da, mnogi so bili le na videz katoličani, v srcu pak so Lutra častili, a vendar pri ogromni večini je tako postopanje vendar le dober vtis storilo.

(Konec prih.)

lepo prileže. Meh je v ormaru na dnu in le neko drvo kakor laht iz ormara moli. Ta laht potisne se petkrat zaporedoma gor in dol, in meh je napolnjen sè sapo, da do Evangelija zdrži. Nad mehoma stoji ostali stroj, sega skoraj do pod strehe, dasi je cerkev precej visoka. Zraven tega, da je vse v enem ormaru, da ni meh v posebni priligi, kakor Lahi navadno delajo, je tudi ormar snažno orehovo pobarvan in obilno pozlačen. Principal odsprej, v treh oknih polnih piščal iz angleškega cina, daje temu delu še posebno lepoto. Poklicali smo v glasbi (muziki) najdene može iz mesta in vasi, da poskušajo orgle.

Slišal se je le en glas: Orgle se res mojstrsko delo. Gosp. Goršič je že mnogo imenitnih orgel dodelal,* toda pri nas na Goriškem ni znan; tudi ni mož, da bi svojo umetnost naveli zvon obešal ali da bi se kakor nekteri širokoustni skazimojstri svetu urival. Njegova beseda je le: Poglej moja dela in sodi. Tudi gledé cene prevdari pred vse natanjko, in potem za las ne odjenja. Kar pa obljubi, to drži trdno kot skala; na njegovo besedo lahko zidaš. Smem reči da g. Goršič je tisto zaupanje, ki ga med Kranjci uživa, tudi pri nas utrdil in se skoz in skoz poštenega in najdenega moža skazal, da se vsak lahko nanj zanese.

Š.

Ogled.

Avstrija. Minister kupčijstva bo prihodnji mesec v državnem zboru razvil svoj program o železnicah, ki se bodo delale. Med drugimi se imenujejo Predilska in Dolenjska.

Kardinal Solnograški Tarnoczy je obhajal 25. oktobra 25letnico višega pastirstva. Cesar mu je poslal lastnoročno voščilno pismo. Iz državnega zbora je pomenljiv nasvet Wildauer-jev, vsled kterega naj se odzame avtonomija gališkemu dež. zboru gledé imenovanja vodjev, profesorjev itd. na srednjih šolah. Beust, slabega spomina, je vjel tedanje poljske poslance z obljubo in privolitvijo, da bo njihov dež. zbor, oziroma odbor, imel pravico učenike na srednjih šolah postavljati in imenovati, ako glasujejo za ustavo. Poljaki so res glasovali po Beustovi želji, dobili tudi lepo avtonomijo, a zdaj jo zgubijo. Vladni list „Pol. Corr.“ prinaša namreč odlok cesarjev, vsled kterega se morajo profesorji in učitelji naznaniti ministru za uk in bogočastje, vodje pa imenuje cesar sam. Tu se je zopet pokazalo, koliko je verovati ustavo-verskim obljubam. Poljaki mislijo, ako zbornica Wildauerjev predlog sprejme, jo zapustiti. Tudi Poljakom dobre misli prepozno dohajajo.

Ogrsko ministerstvo se je nekoliko spremenilo. Baron Wenkheim, dosednji predsednik, je odstopil in na njegovo mesto pride Tisza, ki je bil že prej voditelj in duša ministerstva. V ogrskem državnem zboru imajo na dnevnem redu finance in nove davke.

Hrvatski zbor je bil za malo časa zopet sklican, važnega se ni pripetilo, ne-

* Med drugimi velikanske v frančiškanskem samostanu v Ljubljani.

kteri narodnjaki so vlado o marsičem popraševali, dobili so pa le malo zadovoljne odgovore.

Zunanje države. Cesar in kralj Wilhelm je srečno prišel v Berlin. Pismo, katero je pisal na italijanski meji, pravi, da nikdar ne bo pozabil prekrasnega sprejema v Milanu, političnih sklepov pa menda nista narejala, ker laška vlada ima druge težnje, nego pruska. Kakor je bilo že zadnjič kratko omenjeno, bavarski kralj ni sprejel ne deputacije ne adrese, ker, kakor „Volksfreund“ pravi, ni imel časa, ampak je moral enemu svojih konj dati narediti neke nogovice ter je obleči in ga peljati na poseben kraj, da bo (konj namreč) vžival lep razgled! Zbornice pa vendar ni razpustil. Poslanci domu se vračevaje, dali so si besedo, da ostanejo stanovitni, naj pride, kar hoče.

Na slovanskem jugu vre še vedno in vstaja zimo gotovo pretrpi. Turki avstrijsko, še manj pa srbsko mejo spoštujejo. Kjer in kadar se jim zdi, prekoračijo jo tu pa tam in počenjajo svoje grozovitosti. Ali so vlade res toliko nezmožne, da temu ne morejo v okom priti, se ne more in ne sme povedati. Važna poročila iz bojišča so:

22. okt. okolo 10. ure prišlo je 1400 Turkov, da prejšni dan po Ljubobratiču napadeno Presjeko rešijo. Vstajniki so se navidezno v gore nazaj pomaknili, naenkrat pa zagrabi 600 vstajnikov Turke na strani in jih popolnoma v beg zapodijo, bežeči Turki so se vrnili v Trebinje. Vstajniki so imeli 11 mrtvih in 16 ranjenih, Turki pa 150 mrtvih. — Pri Kleku je zopet 3000 Turkov stopilo na suho, da gredo v Hercegovino turškim posadkam na pomoč.

Domače stvari.

(Imenovanje.) Gospod J. Kristan, učitelj na Slapški vino- in sadjerejski šoli, imenovan je za učitelja na c. kr. pripravnici v Kopru za natoroznanske predmete.

(Vodstvo bratovščine vednega češčenja) daja prečastiti duhovščini dostojno na znanje, da je čas za pošiljatev prošanj odločen do konca decembra t. l. Do ravno tega časa naj se blagovoli poslati tudi dotične zneske v denarjih in kolikor mogoče še novih udov. Posebno se opomni, da se na pozneje došle prošnje ne bo mogel nikakor izjemati, ker se bo že prve dni meseca januarja prih. l. napravil proračun in določile cerkve, ktere bodo obdarovane. Naj te določbe p. n. gospodje duhovni ne prezró.

Dalje se prijazno opomnijo častiti prosilci, naj prosijo le za najpotrebniši reči za cerkev v kterej je hranjeno Najsvetejše, ako pa več reči potrebujejo, naj se pa leto za letom oglasijo. Vodstvo bratovščine želi kolikor mogoče vsem gospodom vstreči, zarad tega naj gospodje tudi svoje mnenje naravnost povedó, na vsak dober svet se bo oziralo. Priporočimo še enkrat prav gorko, naj gospodje dušni pastirji na deželi vse store, da se toliko lepa in koristna bratovščina v našej škofiji vdomači in naj skušajo, da udje od dne do dne se množijo. Z veseljem naznanjamo, da je število udov že naraslo na 4304 od

junija lanskega leta, ko je bila zadnja številka 3376. Le še tako naprej in revne cerkve bodo v kratkem oskrbljene. Tisti gospodje pa, ki so od lanskega leta še kaj na dolgu, naj [pa pri tej priliki račun poravnati blagovolijo.

Vse k večji časti najsv. sakramenta.
V Gorici dne 28. okt. 1875.

VODSTVO.

(Kapucini okradeni.) Po noči od ponedeljka do toria vlomili so tatovi čez streho pridši v kapucinski samostan in odnesli iz sobe perila v vrednosti kakih 40 gl.

(Za hercegovinske vdove in sirote) darujejo: Štverjanska občina 8 gl. 20 sl. — J. D. 2 gl. — Trpin 2 gl. — Juretič A. 1 gl. — Samar 1 gl.

(„Slavčeva“ odborova seja) bode 4. nov. t. l. Začetek točno ob 11. uri predpoludne v čitalnici. Dnevni red: 1. Ali ima biti 1. koncertna beseda v prid ubogih pripravlenk goriškega učiteljišča, 2. Določenje programa koncertu; 3. Razsodba o društveni himni „Slavčevje“; 4. Poročilo denarničarjevo (§. 15); 5. Volitev pevovodjevega namestnika.

P. n. gg. poverjeniki so naprošeni, da došle jim „sprejemnice“ z dotičnimi pobotnicami vred p. n. gg. društvenikom izročiti blagovolé ter prejeti denar brž ko mogoče doposlati (§. 17).

(Častita gospoda) Jožef Godnič in Ant. Gregorič gresta te dni po priporočilu prevzvišenega nadškofa in po sprejetji presvetlega cesarja na Dunaj v Avgustinej, nadaljevat visoke bogoslovske študije.

(Novi bogoslovci.) — V tukajšno bogoslovsko semenišče so sprejeti za goriško nadškofijo trije gospodje: Jožef Balič, Simon Gregorič, Andrej Mesar.

(Govorica) gre po mestu pa tudi po časopisih, da odloži državni poslanec g. Winkler svoj mandat, ker postane dvorni svetovalec in da na njegovo mesto vlada misli kandidirati dež. nadzornika g. Klodič-a. Koliko je na tem resničnega, ne vemo.

Razne vesti.

— *Draga šola.* V Gradcu je prišel pred kratkem na svetlo proračun za prihodnje šolsko leto. Potrebujejo pa 90.740 gl., mesto da 77.982, dežela pa 12.758 gl. Pa to ni še vse. Za najemščine, pohištvo, učne pripomočke itd. potrebujejo drugih 40.428 gl. Mladina, ali šole, v kterih se mladina odgoja le v ljudskih šolah, stane skoro 132.000 gl. in na vsakega prebivalca mesta pride počez 1 in pol goldinarja. Po pravici se sme reči, da je to draga šola.

— *Slovenska čitalnica* v Dornbergu napravi v čitalnični dvorani s pomočjo goriških diletantov, pevskih zborov iz Komna, Rifemberga in Dornberga v nedeljo dne 7. novembra veliko Besedo. — Program: Petje. I. Deklamacija: „Rožica med trnjem“ Cegnarjeva. Petje. II. Deklamacija: „Zgubljeni raj“ Koseskijeva. Petje. Petje. Igra: „Visoki C.“ — Vstopnina k besedi 20 novcev. Radodarnosti se ne stavijo meje. Začetek točno ob 6. uri zvečer. Pred besedo, to je ob 4. uri popoldne se bode igrala „Tombola“ s tremi dobitki in sicer: tombola en

* Obrok za dopošiljatev kantate je do konca oktobra t. l.

kvine, prva činkvina eno vedro, in druga činkvina 30 bokalov prav dobrega belega vina. Vsaka kartela (15 števil) stane 20 novcev; dobivale se bodo v nedeljo v štacuni gostilničarja g. Andr. Sinigoja. — Cisti dohodek besede in tombole je namenjen na Avstrijsko pribeglim hercegovinskim in bosnijaškim družinam. — Zabava bo pri vsakem vremenu in glede na nje blagi namen nadeja se prav obilne vdeležitve.

Odbor.

— Anton Janežičev: „Slovenisches Sprach- und Uebungsbuch für Anfänger zum Schul- und Privatunterricht“ je ravnokar v devetem natisu doveršen. Obsega 18 pol v velikej osmerki in velja v tiskarnici družbe sv. Mohora in pri vseh slov. knjigarjih 1 gld. 30 kr. Ta slovnica — poterjena od vis. ministerstva za uk kot učna knjiga za srednje šole — bodi priporočena vsem ki se hočejo temeljito naučiti lepega slovenskega jezika.

— Zadnja Soča je bila zaplenjena zaradi dopise iz Tomina, ki je grajal sedajne tominske politiške uradnike. Naročniki dobé prihodnjič prilogo za odškodovanje in tudi št. 20. Kmetovalca.

Borsni kurzi na Dunaji 28. okt.

Enotni drž dolg v papirju	69	55
„ „ „ v srebru	74	10
Drž. posojilo leta 1860	110	70
Akcije narodne banke	927	—
Kreditne akcije	205	—
London	113	30
Napoleon d' oro	9	01
Cekini	5	34
Adžjo srebra	103	75

Umri od 21. do 28. oktobra.

Marija Pauletič 141. angina. — Peter Rušič 18 l. jetika. — Karolina Windspach 4 l. 6 m. angina. — Anton Dragin 2 l. voda v glavi. — Marija Piskaček 4 l. 6 m. angina. — Tomaž Kopač 63 l. vodenica. — Ana Horvat 9 l. angina. — Ana Tominz 3 l. angina. — Lucija Bitoni 45 l. jetika. — Tereza Simonič 41 l. plućno vnetje.

Institutiones historiae eccles.

(Cerkvena zgodovina)

po Vascotti-u spisal

prof. dr. Jan. Hrast

je po prav nizki ceni (za polovico) na prodaj v bogosl. semenišči.

Kdor jo želi, naj se oglasi pri vodstvu vsaj v 8 dneh.

Naznanilo.

Dne 1. novembra t. l. prevzame podpisani restavracijo pri **Marcini-u**. Uljudno vabi p. n. občinstvo, da ga z obilnim obiskovanjem počasté, potrudil se bode, da bo vselej z dobrimi pijačami in z izvrstno kuhinjo, kakor tudi s postrežbo vsem tirjatvam zadostil.

Emil Mandler

restavrant pri Marcini-u.

Julij Dase

bukvar v GORICI

(prej SOCHARjeva prodajalnica.)

ima

na prodaj veliko zalogo šolskih knjig za mesčanske in ljudske šole, ravno tako vse potrebščine za pisanje in risanje na izbiro in po silno niskej ceni.

Pismeno sporočilo

o zdravilnostnih lastnostih in vseh pravega

Wilhelmovega

antiartritičnega, antirevmatičnega

kričistujočega čaja.

Visoko spoštovani gospod Wilhelm!

Pravi Wilhelmov zgoraj imanovani kričistujoči čaj, ki se je v malih mesecih potem, ko se je naznanil, tako priljubil, in bil priporočen od strani zdravniškega občinstva, ker je bilo sploh znano, da iz Wilhelmovega laboratorija še nikdar kaj nepoštenega prišlo ni, napotil je tudi mene neprenehljivo z njim poskušnje delati, ktere so me pogostokrat iznenadile. V prid trpečih ljudi zdi se mi sveta dolžnost, da zapišem svoje skušnje o vspehu imenovanega čaja vestno in kot navod, tim bolj, ker so znanji listi naznanjali, da se je čaj v visokih in najviših družinah rabil. Naj se tedaj trpečim ljudem odpre studenec zdravja iz tisučkrat odobrenih virov.

Prav izvrstno se je obnesel ta Wilhelmov kričistujoči čaj pri revmatičnih napadih, posebno kadar se je vreme spreminjalo ali ojstreje postajalo. Hitro po porabljenih nekterih oddelkih dosegel sem povsod veliko polajšanje. Prav krepko se bojuje ta čaj proti protinu (gicht), kterege naposled premaga. Ravno tako se je obnesel ta čaj pri takih, ki zavoljo dolgega sedenja trpijo v spodnjih delih života, čisti namreč ta bolečine pouzrojočo z ogljenčem napojeno kri. Ravno tako moram njegov vspeh pri kroničnih boleznih na jetrih in pri oteklinah povdarjati. Pred vsem se priporoča raba čaja, preden se rabijo kake toplice. Tistim pa, ki zaradi pomaukanja premoženja toplic rabiti ne morejo, raba tega čaja dobrodejno vse nadomesti.

Toliko v čast gospodu Francu Wilhelmu, lekarničarju v Neunkirchenu.

D.r Julij Janell,
prakt. zdravnik.

Kolacioniral in nekolekovanemu izvirniku popolnoma enako potrjuje Jamnic 23. 1874.

(L. S.)

D.r Friderik Heidler,
c. kr. notar.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo;

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen pri Dunaji ali v mojih po časnikih navedenih zalogah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 gld., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva se pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj dobiva vse Gorici pri A. Franzoni-u lekarju, v Korminu pri Hermes Codolini-u v Trstu pri Jakob Saravalla-i.

Avguštin Götzl,

podobar in pozlatovalec,

poštne ulice hiš. šte. 57 (poslopje slovenske čitalnice)

V LJUBLJANI

ne zameniti z Leopold Götzl, v istih ulicah v Kozlerjevi hiši!

priloga slavnemu občinstvu, zlasti prečastiti duhovščini in farnim predstojništvom sledeče izdelke:

Oltarje, križeva pota, lece (prižnice), svečnike (lustre), prapore (bandera), nébesa (balda-hine) po naročilu v vseh velikostih in po najnižji ceni.

V zalogi ima zmiraj podobe in kipe za oltarje, krstne omare, svečnike in križe za stene, podobe svetnikov in iz narave vsake velikosti in cene na platnu, kositarji in papirji, zrcala itd. Posebno dober kup so oljnate slike.

Nadalje je vedno dobro založen s podobami Kristusa na križi, od 6 palcev do 5 čevljev visokimi, korničami, okviri (romi) vsake sorte, kánonskimi lablami, vezili, preparacijami, bunčicami, s pozlačenimi lajstami, Kristusi na križi pod steklenimi oboki, podobami iz gipsa; lije tudi naglavnike (kapitole) in kinče iz gipsa, in jih zlati.

Zrezljanih okvirov (romov, kornis, deskic za rogove, drogov za zagrinjala, bunčic in gumb, nabiralnih pušic z zvončkom, križcev za rabo pri previdenji bolnikov, stalic in različnih posodic ali vrčev za rože po cerkvah je zmiraj na zbiru, — preskrbujejo pa se oprave za cerkve, svečniki za oltarje, sveče, rožni šapki in venci, vlakci za zvonce, svetilnice, kositarske zvezde za prezračenje po cerkvah in drugih prostorih, spovednice, cerkveni stoli in klopi, sploh vse, kar spada k cerkvenemu kinču, — vse to naglo in po najnižji ceni.

Vse poprave pri oltarjih, podobah, prižnicah, sploh pri vsem, kar se v cerkvah nahaja, se natančno in skerbno v kratkem času in po nizki ceni izvršujejo, ravno tako vsaka naročila z dežele. Pozlačenje in prezlačenje podob, okvirov itd. se najvestneje in dolgotrajno oskrbuje.

O vsem tem je velika kopica pohvalnih pisem iz bližnjih in daljnih krajev na ogled.